

BOERENZWALUW

ONDERZOEK BIJ BROEDVOGELS EN HUN NESTJONGEN

IN EEN AANTAL (BOEREN) STALLEN IN

ZUIDOOST FRYSLAN

Een bijdrage aan het (inter)nationale boerenwaluwproject

www.boerenwaluw.nl

JAARVERSLAG 2015

VRS MENORK

Inleiding

Met ingang van 2009 is Menork aangehaakt bij een (inter)nationaal project dat gericht is op onderzoek bij de Boerenzwaluw. Met de boerenzwaluw gaat het de laatste decennia niet goed. Er is een aantal oorzaken voor te bedenken dat echter wetenschappelijk nuancering vereist. Zodoende heeft men internationaal de handen ineen geslagen d.w.z. van Zuid-Afrika tot Noord-Europa vindt er goed gecoördineerd onderzoek plaats. En dat alles op initiatief van een Nederlander, te weten Bennie van den Brink. Via zijn website (boerenzwaluw.nl) valt alles te lezen over de opzet van dit groots opgezette project.

Tussen 2009 en 2013 werden er door Menork op gemiddeld 10 locaties een paar duizend boerenzwaluwen nieuw geringd. Door jaarlijks op dezelfde plekken broedvogels te vangen en de jongen zoveel mogelijk in de nesten te ringen, werden gegevens verzameld over de jaarlijkse overleving en de reproductie. Ook werd inzicht verkregen in dispersie van broedvogels en hun jongen. Ingaande 2014 werd het onderzoek teruggebracht naar zes locaties. Achterliggende gedachte is dat er meer aandacht zal komen voor individuele nestprestaties.

Inhoud en impact onderzoek

Jaarlijks worden broedvogels en hun jongen op diverse onderzoekslocaties gevolgd. Doel is om de vogels individueel herkenbaar te maken om zodoende jaarlijks vast te kunnen stellen of de vogel terugkomt en (dus)nog in leven is. Ook worden er in principe nestjongen van een ring voorzien. Dat zal echter vooral afhangen van de bereikbaarheid van de nesten. Locaties waar broedvogels relatief gemakkelijk kunnen worden gevangen en nesten goed bereikbaar zijn, verdienen de voorkeur binnen het project. De gevangen vogels worden geringd losgelaten. Op de ring staat een uniek nummer en de naam van het Vogeltrekstation. Internationaal is dit adres bekend, dat mocht er in het buitenland een zwaluw teruggevonden worden, de gegevens op de juiste plek belanden.

Bij het ringen worden enkele biometrische gegevens genoteerd, zoals de lengte van de vleugel, de lengte van de staartpennen en het gewicht. Deze gegevens kunnen van belang zijn wanneer er een analyse wordt gemaakt van de jaarlijkse overleving. Ook zeggen ze iets over de conditie van de broedvogels. Sommige vogels kunnen opvallende kleedkenmerken vertonen, bijvoorbeeld ze missen een staartpen of ze zijn bezig met de rui van één of meer slagpennen. Ook dit soort gegevens worden geregistreerd alvorens de vogel geringd wordt losgelaten. Het vangen gebeurt met veilige en veel uitgeteste vangmiddelen. De acties gericht op het bemachtigen van broedvogels duren, afhankelijk van het aantal vogels en de weersomstandigheden, nooit langer dan twee uur. Bovendien beperken ze zich tot hooguit twee keer per broedseizoen. Bij dit type onderzoek, dat al vele jaren wordt gedaan, is nog nooit vastgesteld dat er zwaluwen het nest verlaten door het vangen en ringen. Uiteraard is dat ook voor Menork een absolute randvoorwaarde.

Vanaf 2011, het jaar van de Boerenzwaluw, is er met geld van Vogelbescherming Nederland, ook gewerkt met geolocators (dataloggers). Dit apparaatje wordt bij de zwaluw op de rug bevestigd (figuur 2), het bevat een chipje en een lichtmetertje. De dagelijkse lichtgegevens worden op het chipje opgeslagen. Wanneer de zwaluw een jaar later wordt terug gevangen kan aan de hand van de lichtmeting vrij nauwkeurig worden nagegaan waar de zwaluw dat jaar dagelijks zijn verblijf had. Een nieuwe methode die veel meer informatie over de trek verschaft dan een metalen ringetje. Het ringetje is juist van belang door de vogel individueel herkenbaar te maken en jaarlijks na te gaan of deze zich nog in de broedstal ophoudt. In 2015 werden geen dataloggers toegepast en ook geen vogels meer met dataloggers uit voorgaande jaren gesignaleerd.

Deelnemende boerderijen

In 2014 en ook in 2015 werd het onderzoek op zes locaties verricht.

Tabel 1 Omschrijving van de in 2014/2015 betrokken locaties

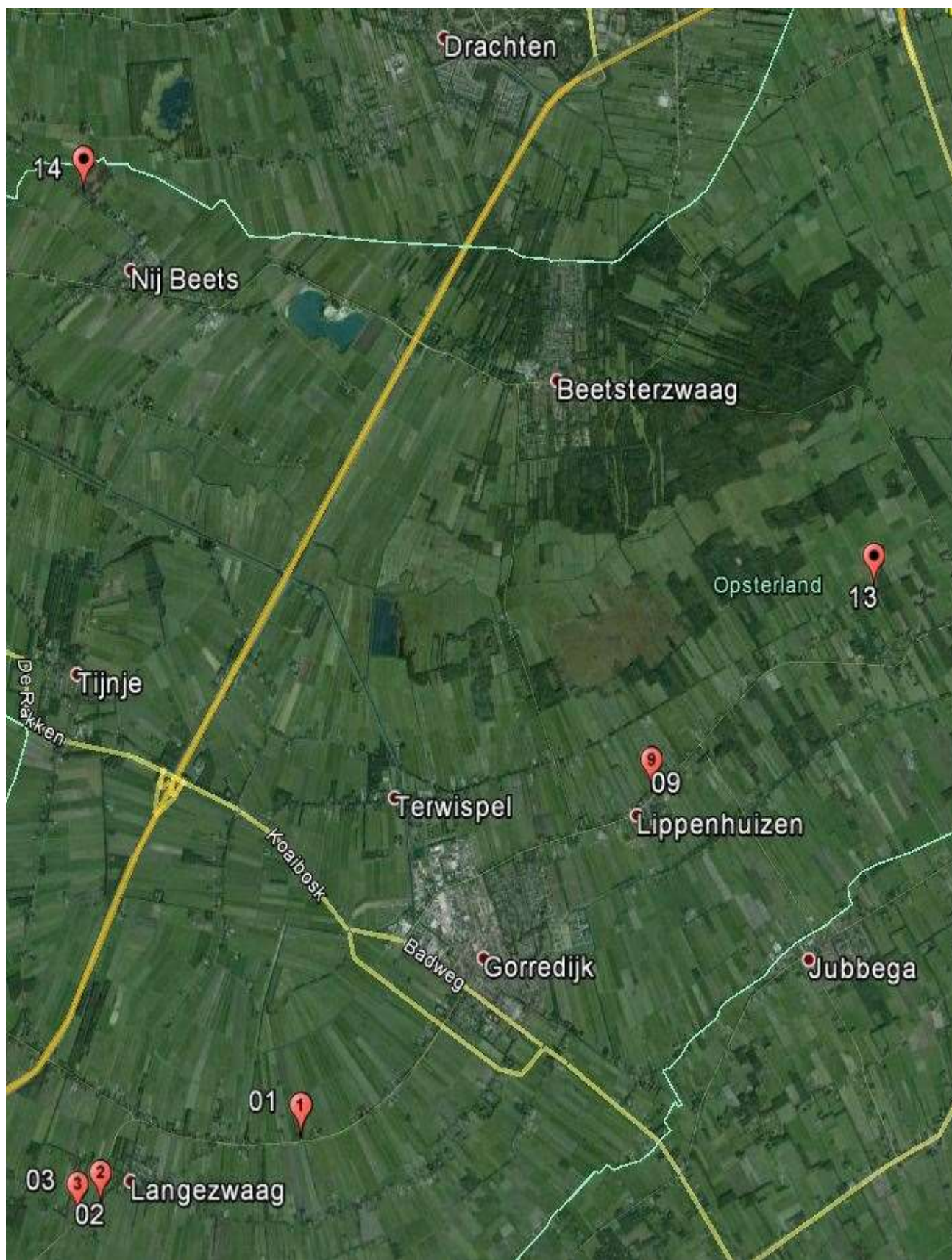
Locatie	Omschrijving (bereikbaarheid nesten, gemiddeld aantal broedparen en vangbaarheid broedvogels)
1. Hegedyk 8 Langezwaag (B. de Vries)	Diverse opstallen. Verspreid zit hier en daar een broedpaar in paardenstallen. Nesten (pullen) over het algemeen goed bereikbaar. Broedvogels laten zich er tamelijk moeilijk vangen.
2. Lange ein 5 Langezwaag (S. vd. Wal)	Jaarlijks broeden er maximaal 10 paar in een geitenstal. Deze stal heeft één opening en de nesten zitten mooi laag tegen de balken. Betrokkene telt zelf de zwaluwen en noteert elk jaar aankomstdata. Zowel de adulte vogels als de pullen zijn hier uitstekend te vangen.
3. Lange ein 6 Langezwaag (G.R. Fekken)	Jaarlijks broeden er 5 tot maximaal 10 paar in een geitenstal. Deze stal heeft één opening en de nesten zitten mooi laag tegen de balken. Zowel de adulte vogels als de pullen zijn hier uitstekend te vangen.
9. De Buorren 91 Lippenhuizen (W.Bil)	In de carport of de geitenstal zit een (prima bereikbaar) paartje te broeden.
13. Hemrik, Bûtewei 55 (T. Algra)	Een extensief boerenbedrijf met circa 25 melkkoeien. Er broeden al vele jaren rond de 12-15 paar in de stal. De nesten zijn goed bereikbaar om de jongen te ringen. Ook de oudervogels zijn goed te vangen dankzij afsluitbare ventilatieluiken.
14. Nij Beets Kanaelwei N 38, (S. Veenstra)	Een burgerwoning met opstal waar elk jaar een paartje boerenzwaluw tot broeden komt.

De nummering behorende bij de oorspronkelijke indeling van de onderzoekslocaties wordt om administratief technische reden aangehouden. De locaties zijn allen gelegen ten zuiden van Drachten en ten noordoosten van Heerenveen. Op al de locaties zijn broedvogels in principe goed te vangen dankzij afsluitbare ruimten en (met mistnetten) goed bereikbare openingen. Ook de nesten zijn goed bereikbaar zodat er nestkaarten kunnen worden bijgehouden. De locaties 9 en 14 leveren dit jaar overigens geen wezenlijke bijdrage. Op locatie 9 werd, ondanks de vermeende terugkeer van het mannetje uit voorafgaande jaren, geen nest gemaakt en op locatie 14 slechts 1 mislukt nest in de tweede broedcyclus.

Nest-
controle
locatie
13

Ligging van de zes deelnemende locaties 2014/2015 (luchtfoto google earth)

Weersomstandigheden (bron KNMI)

Met een gemiddelde temperatuur van 9,2 °C tegen 9,5 °C normaal (gemiddeld) was de lente van 2015 vrij koel. Maart en april weken niet of nauwelijks af van het langjarig gemiddelde, maar in de maand mei lag de gemiddelde temperatuur met 12,4 °C ruim onder het langjarig gemiddelde van 13,1 °C. Het weer werd een groot deel van de lente bepaald door hogedrukgebieden. Meestal kwam de wind uit noordelijke richtingen van zee en dat zorgde ervoor dat in april en mei vooral in het noorden de temperaturen vaak bleven steken onder het langjarig gemiddelde. In maart was dit effect juist andersom. In die maand zorgde het toen nog juist relatief warme zeewater er juist voor dat de temperaturen in het noorden van het land boven normaal lagen en het in het zuiden van het land aan de koude kant was. De lente telde nog dertien vorstdagen (minimumtemperatuur onder 0,0 °C), tegen twaalf normaal. In totaal waren er slechts vijf warme dagen, tegen veertien normaal. Ook het aantal zomerse dagen bleef beperkt, alleen op 11 mei werd het in De Bilt boven de 25 °C. Opmerkelijk was hier ook weer het verschil tussen het zuiden en het noorden van het land. Doordat het weer een groot deel van de lente werd bepaald door hogedrukgebieden bleef de hoeveelheid neerslag beperkt. Gemiddeld over het land viel 131 mm tegen een langjarig gemiddelde van 172 mm. Alle maanden waren droger dan gemiddeld. De lente was zeer zonnig met over het land gemiddeld 621 uren zon tegen 517 uur normaal. De zomer was vrij warm. Er was wel sprake van een grillig temperatuurverloop en sterk wisselend weerbeeld. In juni werden koele tijdvakken afgewisseld door zeer warme dagen. Aan het eind van de maand werd het weerbeeld hoog zomers. Vanaf 30 juni was er sprake van een hittegolf die tot 5 juli duurde. Na de hittegolf lag de temperatuur lange tijd rond normaal. De laatste week van juli verliep uitgesproken koel. Augustus ging vervolgens weer op de zomerse tour. Rond het midden van de maand waren er een paar koele, natte dagen waarna het zomerweer nogmaals enkele keren kort terugkeerde. Uiteindelijk eindigde augustus met een gemiddelde temperatuur van 18,5 °C tegen 17,5 °C normaal.

Gemiddeld over het land viel 255 mm regen tegen 225 mm normaal. Na een droge lente ging ook de zomer droog van start. Een groot deel van juni werd het weer bepaald door hogedrukgebieden waardoor er landelijk gemiddeld slechts 33 mm regen viel tegen 68 mm normaal. De natste zomermaand was augustus met gemiddeld over het land 131 mm tegen een langjarig gemiddelde van 78 mm. Meest opvallend de afgelopen zomer was de storm die op 25 juli over het land trok. De zomer was zonnig met gemiddeld over het land 684 zonuren tegen een langjarig gemiddelde van 608 uren.

Overzicht van geringde vogels in 2015

Op de 6 locaties werden er in totaal dit jaar 427 boerenzwaluwen gevangen en geringd weer losgelaten. In tabel 2 staan de totalen opgesomd.

Tabel 2 Totaal gevangen boerenzwaluwen op 4 locaties

Locatie	1	2	3	13	Totaal
Broedvogels1	18	21	7	11	57
Eerstejaars	4	-	-	-	4
Jongen ()*	111 (27)	119 (28)	36 (11)	72 (17)	338 (83)
Totaal Terug2	18	12	5	8	43
Broedvogels3	36	33	12	19	100
Totaal	151	152	48	91	442

* tussen haakjes het aantal nesten waaruit de jongen afkomstig zijn.

1 totaal nieuw geringde/aangetroffen broedvogels,

2 teruggevangen broedvogels uit voorgaande jaren (2009-2014),

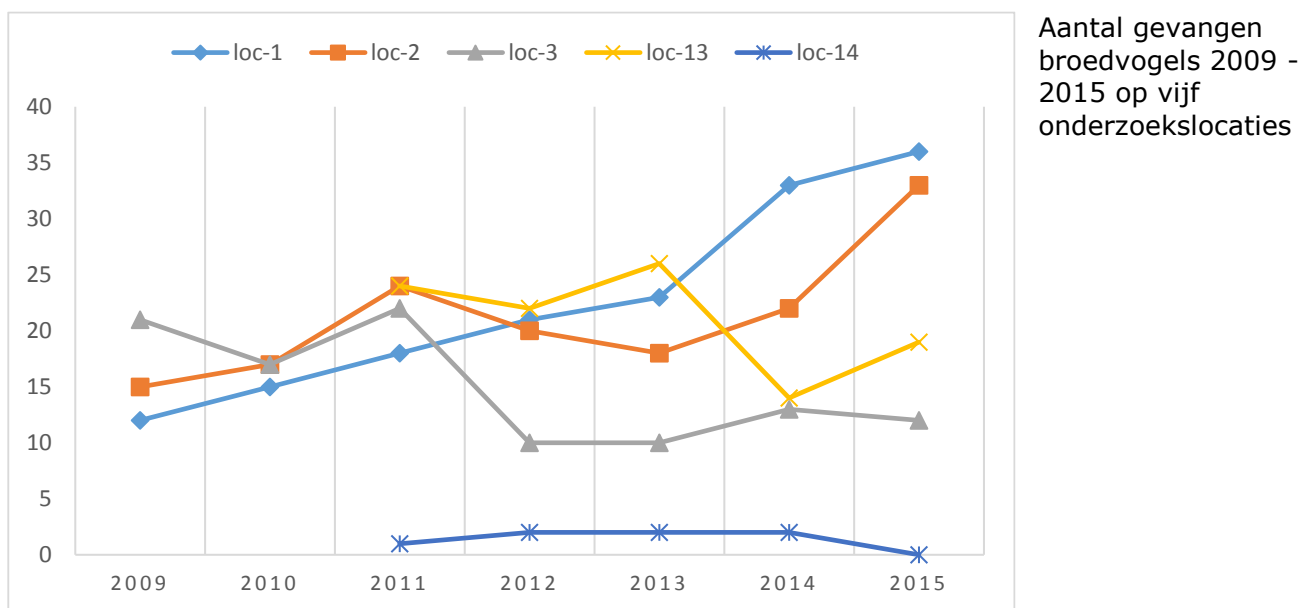
3 totaal gevangen broedvogels

Overlevingscijfers

Belangrijkste doelstelling van het onderzoek is het meten van jaarlijkse overleving in relatie tot de plaatstrouw van broedvogels. Van broedvogels is namelijk bekend dat ze van jaar op jaar hetzelfde plekje prevaleren. Met dat gegeven staat min of meer vast dat geringde vogels uit voorafgaande jaren niet meer leven wanneer ze niet opnieuw op de broedplekken worden waargenomen. Uiteraard moet hierbij rekening worden gehouden met de pakkans. Daarnaast is er een kleine kans dat broedvogels zich, op kleine afstand, kunnen verplaatsen. Dat laatste fenomeen is vooral meetbaar wanneer er, zoals in Langezwaag op de locaties 2 en 3, in elkaars nabijheid onderzoek wordt verricht. Bijkomend voordeel op beide burenelocaties in Langezwaag is dat zowel de broedvogels als de jongen allen relatief gemakkelijk gepakt kunnen worden.

Gemeten overleving broedvogels

Alvorens uit te rekenen welk percentage jaarlijks op de zes locaties wordt teruggezien van de in het voorafgaand jaar aanwezige broedvogels, is het van belang te weten hoe het verloop is geweest van het aantal getelde broedvogels. De onderstaande figuur laat zien hoeveel (potentiële) broedvogels er op de diverse locaties werden gevangen.

Aantal gevangen broedvogels 2009 - 2015 op vijf onderzoekslocaties

Bij de berekening van het percentage terugvangsten, moet er gekozen worden voor een bepaalde (uniforme) systematiek. Bij de berekening in het kader van dit project wordt als basis van het aantal potentieel terug te vangen broedvogels uitgegaan van het aantal nieuw geringde- vermeerderd met het aantal in dat jaar teruggevangen broedvogels uit voorgaande jaren. Er wordt dus als het ware van uitgegaan dat vogels die in 2009-2013 werden geringd en in 2014 niet meer werden gevangen al definitief van het toneel zijn verdwenen.

Tabel 3 Terugmelding van broedvogels

LOC	Nieuw geringd 2009	Terug 2010 %	Terug 2011 %	Terug 2012 %	Terug 2013 %	Terug 2014 %	Totaal broedv 2014	Terug broedv 2015	geslacht		Terug 2015 %
									M	V	
1	12	33	20	33	33	48	33	14	5	9	42
2	15	47	44	30	35	56	22	9	5	4	41
3	21	33	67	25	40	60	13	2	1	1	15
13	-	-	-	33	50	38	14	6	3	3	43
Totaal :							82	31	14	17	38

Ten opzichte van voorgaande jaren, is er dit jaar bij de berekening het manco dat er op alle vier locaties slechts één maal broedvogels werden gevangen. In de tweede ronde worden over het algemeen weliswaar heel weinig nieuwe terugvangsten (van broedvogels uit voorgaande jaren) gedaan maar het beïnvloed de cijfers zeker. Datzelfde geldt ook voor het komende jaar

wanneer nieuw geringde vogels van de tweede ronde in de schema's zullen ontbreken. Overigens werd er in 2014 ook al slechts eenmaal gevangen op locatie 1.

Op basis van voormelde aanname kan worden geconstateerd dat van de totaal 82 (potentiële) broedvogels in 2014 aanwezig op de drie locaties, er dit jaar 31 (38 procent) werden terug gevangen. Dat aantal is gemiddeld en aanmerkelijk lager dan vorig jaar.

Op locatie 9 en 14 is geen vangactie geweest. Mogelijk dat het mannetje van locatie 9 wel terugkwam maar zich uiteindelijk geen partner vestigde op deze plek. Er werd namelijk meerdere keren een mannetje in de nabijheid van het geitenhokje gesignaleerd. Op locatie 14 is later in het seizoen (juli) nog een mislukt broedgeval geweest. Door het koude weer kwamen de jongen in het nest om. Er werden zodoende geen zwaluwen op deze plek gevangen en gecontroleerd.

Gemeten overleving en plaatstrouw van nestjongen

Van pullen is bekend dat deze niet of nauwelijks gehecht zijn aan de geboorteplek. Maar ook dat de overleving veel kleiner is. Een vogel die de lange reis naar Afrika eenmaal heeft gemaakt en de winteromstandigheden daar kent, heeft het jaar daarop aanzienlijk meer kans de trek te overleven. De gegevens in tabel 4 maken duidelijk dat terugvangsten van pullen in opvolgende jaren schaars zijn en dat ze bovendien niet exact van dezelfde plek afkomstig zijn. Met dit gegeven is het vooral interessant dat er op veel meer plekken in de regio onderzoek wordt gedaan zodat er uiteindelijk toch informatie komt van de als nestjong geringde broedvogels. De laatste jaren is er zodoende een toename van het aantal terugmeldingen geringde nestjongen en wordt er dus ook meer bekend over hun uiteindelijke broedplaatskeuze. Meest opvallend daarbij is dat veel (terug gemelde) pulli een broedplaatskeuze maken in de nabijheid van de broedplaats, zeg maar binnen een straal van 10 kilometer. Meest waarschijnlijk is dat tijdens het najaar (voor de trek naar Afrika) al een keuze is gemaakt op basis van verkenning.

Tabel 4 Terugmeldingen van als nestjong geringde vogels
in 2009 - 2014 als nestjong of pas uitgevlogen jong geringd en in 2015 als (potentiële) broedvogel aangetroffen

LOC	totaal geringd in						Terug 2015	Opmerking
	2009	2010	2011	2012	2013	2014		
1	57	65	55	52	85	80	4	w.o. 1 vrouw (alle 4 uit 2014 uit 3 nesten)
2	61	68	67	62	59	86	3	w.v. 2 van loc. 1 (2014 uit 3 nesten)
3	77	68	74	43	32	42	3	w.o. 2 vrouw, allen van locatie 2, 1 uit 2013 (en in 2014 niet gespot)
9	8	10	11	9	7	5	-	
13	0	0	84	97	84	68	2	2 man uit 2014 (uit 2 nesten)
14	-	-	10	4	3	8	-	
TOT	203	211	301	267	270	289	12	

Wat tot nog toe opviel, was dat er uitsluitend mannetjes van geringde nestjongen als broedvogel op de geboorteplek werden terug gevangen. Dit jaar is duidelijk geworden dat vrouwtjes ook op de geboorteplek terug kunnen keren. Er werden 3 vrouwtjes (terug) gevangen die vorig jaar (nagenoeg) op dezelfde plek als nestjong werden geringd.

Dit jaar een hoog aantal terug gevangen pullen, overigens niet allen op exact dezelfde plek.

Vier van de 12 vogels kwamen van andere locaties, deze keer ook uitwisseling tussen locatie 1 en 2 (weliswaar beide te Langezwaag doch hemelsbreed op 2,5 kilometer afstand van elkaar verwijderd).

Dit jaar mogelijk ook een bevestiging van wat al langere tijd werd vermoed. Namelijk dat (vroeg) nestjongen in het geboortjaar al op zoek gaan naar een geschikte plek om er een jaar later te broeden. Eén van de pullen van locatie 2 uit 2014 (daar op 25 mei al uit het ei gekomen) werd nu als broedvogel op locatie 3 gecontroleerd. Dit nestjong werd echter op 7 augustus vorig jaar ook als eerstejaars (vliegklare) jonge vogel tussen de vangsten van broedvogels aangetroffen in het geitenhok van Fekken. Klaarblijkelijk werd deze plek dus toen al geïnspecteerd en verkozen als locatie om er dit jaar een broedpoging te doen.

Broedsucces

Omdat er op de betrokken locaties nestkaarten worden bijgehouden, ontstaat er een beeld over de prestaties van de broedvogels. Locatie 2 biedt de meest betrouwbare informatie dankzij het dagelijks bijhouden door de eigenaar. In de navolgende tabel staan de prestaties per locatie in samenvatting weergegeven.

Tabel 5 Broedsucces/nesten: 2014 versus 2015 (ugn=uitgekomen pulli gemiddeld per nest)

Loc	2014 aantal						2015 aantal					
	Nest	Ei	Gem	Uitgek	Pulli ger.	ugn	Nest	ei	Gem	Uitgek	Pulli ger.	ugn
1	31	136	4,4	112	80 (19)	3,6	36	161	4,5	115	111 (27)	3,2
2	23	106	4,6	87	86 (21)	3,7	32	140	4,4	121	119 (28)	3,8
3	12	54	4,5	50	50 (12)	4,1	12	51	4,3	41	36 (11)	3,4
13	23	91	4,0	81	68 (17)	3,5	22	100	4,5	73	72 (17)	3,3
tot	89	387	4,3	330	297 (72)	3,7	102	452	4,4	350	338 (83)	3,3

Dit jaar werden op de vier belangrijkste locaties (1,2,3 en 13) meer nesten met eieren geproduceerd, te weten vorig jaar 89 en dit jaar opgeteld 102 nesten. Overigens is dat alleen te danken aan de locaties 1 en 2 want op 3 en 13 bleef het aantal nesten gelijk.

Het rendement per nest lag vorig jaar hoger dan dit jaar. Vorig jaar werden 89 nesten aangetroffen waar gemiddeld 3,7 jong uit voortkwam, dit jaar waren dat er 102 nesten waar gemiddeld 3,3 jong uit het ei kwam. Locatie 2 was dit jaar in beide opzichten een positieve uitzondering: meer nesten met een bovengemiddeld rendement.

Terugmeldingen

Een andere doelstelling van het onderzoek is het verkrijgen van terugmeldingen van (broed-)vogels. Op deze wijze wordt duidelijk hoe de vliegroutes liggen en mogelijk ook welke timing de vogels (jaarlijks) kiezen. Min of meer bekend is dat pas uitgevlogen nestjongen zich vrijwel meteen gaan oriënteren op broedplekken in de omgeving van de geboorteplek. Deze strategie is wellicht voordelig wanneer de trek naar Afrika wordt overleefd en de terugweg zodoende gericht kan plaatsvinden. Ook dit jaar is er weer een aantal terugmeldingen van geringde nestjongen uit de omgeving van de geboorteplek.

Locatie 1 Drie pullen van locatie 1 werden uit broedkolonies in de omgevingd teruggemeld. Twee (uit 2014) op 2 plekken in Terwispel en één in Wijnjewoude (op resp. 4 en 10 kilometer afstand).

Locatie 2 Ook werden er drie pullen van locatie 2 teruggezien in broedkolonies elders. Twee (uit) 2014 in of nabij een broedkolonie in Terwispel. Een van deze twee werd doodgereden aan de Mouwewei (Dûker). Maar ook al eentje die op 27 juni dit jaar in het nest werd geringd en op 14 augustus ook werd aangetroffen in een broedkolonie aan de Mouwewei te Terwispel. Ook al een voorteken dat dit jong zich mengt in deze kolonie om er zeer waarschijnlijk volgend jaar te gaan broeden.

Locatie 3 Van locatie 3 werd ook een nestjong teruggemeld als broedvogel in de omgeving. Dit jong werd echter al in 2012 geringd en nu als (potentiële) broedvogel aangetroffen aan de Veenwei in De Knipe op 1 kilometer afstand.

Buitenlandse ring Er werd dit jaar één boerenzwaluw met vreemde (buitenlandse) ring aangetroffen. Het betrof een Bruxelles (België) ringetje dat om een pootje zat van één van de broedvogels gevangen op locatie 1. Dit (mannelijke) zwaluw werd in zijn geboortjaar geringd nabij Antwerpen, te weten op 9 september 2012 op 218 kilometer afstand van de (vermoedelijke) broedplek.

Beknopt Overzicht per locatie

Locatie 1. Hegedyk 8 Langezwaag (B. de Vries)

TOTAALTABEL RING- EN TERUGVANGSTEN 2009-2015 (LOC. 1)

Leeftijd	Totaal 2009	Totaal 2010	Totaal 2011	Totaal 2012	Totaal 2013	Totaal 2014	Terug 2015	Nieuw 2015	Totaal 2015
PULL	57	65	55	52	85	80	4	111(27)	111
1KJ	-			2		4		4	4
NA1KJ	12	15	18	21	23	33	14	18	32
totaal	69	80	73	75	108	117	18	133	151

Totaal 151 (terug)gevangen waarvan 32 broedvogels, en 111 pullen afkomstig uit 27 nesten.

NESTENTABEL-2015

Nest	Voorm	Vinddat	Omst	Controle/opmerkingen
1	(21)*	30-5	4 grote pulli	(niet geringd: al te groot); 6/6: uitgevlogen
2	-	30-5	4 kl pulli/1ei	6/6: 4 pulli geringd (1 ei niet uit) 21/6 leeg (vloog vliegklaar pull uit)
3	(31)	30/5	4 ei	6/6: 4ei; 21/6: 4 ei (?); 27/6: ei (lijkt wel bewoond..) 18/7: 6 ei!; 5/8: 5 ei, 15/8: 5 ei (mee voor onderzoek)
4	(4)	30/5	Kleine pulli	6/6: 4 p. geringd (1 ei niet uit); 21/6: gr. pulli; 27/6: leeg; 18/7: leeg
5	-	30/5	5 ei	6/6: 5 ei; 21/6: 5 pulli geringd; 27/6: gr pullen, 28/6 1 vreemd juv bijgeplaatst (was ontheemd); nu nest 5
6	(15)	30/5	4 ei	6/6: kleine pulli (ca. 2 dgn); 13/6: 3 pulli geringd; 21/6 grote pulli; 27/6 leeg; nu nest 25

Onderzoek Boerenzwaluw op vijf locaties in Zuidoost Fryslân

Jaarverslag 2015

Vogelringstation Menork

7	-	30/5	6 ei	6/6: kleine pulli (1 dg); 13/6: 5 pulli geringd; 21/6: grote pulli; 27/6 leeg. Uit dit nest werden >24-6 4 pulli dood gevonden; 18/7: leeg
8	((10))	30/5	4 ei	6/6: 4 ei; 13/6: 4 ei; 21/6: kl. pulli; 27/6: 4 pulli geringd; 18/7: leeg
9	(23)	30/5	5 pulli geringd	6/6: grote p.; 21/6: leeg; 27/6 veren in nest, opgemaakt; 18/7: leeg
10	-	30/5	Kleine pulli	6/6: 6 pulli geringd; 21/6: grote pulli; 27/6: leeg; 18/7: leeg
11	(11)	30/5	>2ei	6/6: 2 ei (V?); 21/6: kleine pull(i); 27/6: 1 pull geringd
12	Idem	30/5	Pulli	6/6: 5 pulli geringd; 21/6: leeg; 27/6: leeg
13	(29)	30/5	Kleine pulli	6/6: 6 pulli geringd; 21/6: leeg: 2 pullen uitgevl. en dood gevonden; oudervogel(s) mogelijk omgekomen.; 2 pulli terug op nest 14 waarvan 1 gecontroleerd (bij andere kleinere pulli!); 27/6: leeg; 18/7: leeg
14	-	30/5	5 ei	6/6: 5 ei; 4 pulli geringd (1 ei niet uit), pull uit nest 13 in nest aanwezig (vloog ook nog pullus weg.); 27/6: gr pulli; 18/7: leeg
15	(27)	30/5	5 ei	6/6: 5 ei; 21/6: 4 pulli (1 ei niet uit); 27/6: 4 grote pulli; 18/7: leeg
16	(10)	30/5	5 ei	6/6: 5 ei; 21/6: 5 kl p.(6-7 dgn); 27/6: 5 pulli ger.; 18/7: nu nest 30
17	(25)	30/5	2 ei	6/6: 5 ei; 21/6: kl. pulli (3-4 dgn); 27/6: 5 pulli geringd; 18/7: leeg
18	(22)	6/6	5 ei	13/6: 5ei; 21/6: kl. pulli (2-3 dgn); 27/6: 5 pulli geringd; 18/7: leeg
19		21/6	4 ei	27/6: broedend; 18/7: 3 pulli geringd
20	1	21/6	5 ei	27/6: 5 ei; 18/7: 5 ei (V?);
21	(19)			begin mei 6 eieren in gelegen die later weg waren.
22	(20)	27/6	5 ei	28/6: 6 ei (ei bijgelegd); 18/7: 5 pulli geringd; 15/8: leeg
23	(18)	18/7	4 ei	5/8: 4 pulli geringd
24	5	18/7	3 ei	5/8: pulli ca. 2 dgn oud, 15/8: 5 pulli geringd
25	6	18/7	4 ei	5/8: 4 pulli geringd
26		18/7	4 ei	5/8: 4 pulli geringd
27	Buiten	18/7	4 ei	5/8: 4 pulli geringd
28		18/7	5 ei	5/8: leeg
29	(16)	18/7	3 ei	5/8: leeg
30	16	18/7	4 ei	5/8: nest kapot, vermoedelijk predatie door kerkuil
31	2	18/7	5 ei	5/8: 3 pulli geringd, 2 ei niet uit (mee voor onderzoek)
32		18/7	5 ei	5/8: 5 ei, 15/8:2 kleine pulli en 3 ei, 22/8: 3 pulli geringd
33	(26)	5/8	3 ei	15/8:2 kl pulli en 1 ei; 22/8: 2 pulli geringd, 1 ei niet uitgekomen
34	18	5/8	3 ei	15/8: leeg
35	8	15/8	1 ei	22/8: 1 ei; 30/8: 1 kapot ei, verder leeg
36	16	22/8	1kl pull+2 ei	30/8: 2 pulli geringd, 1 ei niet uitgekomen (mee voor onderzoek)

()=tussen haakjes betreft nestnummers uit 2014, tussen dubbele haakjes uit 2013

De vorig jaar al in gang gezette toename van boerenzwaluwen op deze plek, lijkt zich dit jaar verder door te zetten. Ondanks de aanwezigheid van talrijke mussen weten de zwaluwen kennelijk relatief rustige plekken te vinden voor de nesten. Ergens halverwege de maand juni werd nog een dode boerenzwaluw gevonden bij de boerderij. Dit blijkt een volwassen vogel (vrouw) te zijn met een ring van vorig jaar. Tegelijk verhongerden er ook pullen in nest 13, mogelijk dat het bewuste vrouwtje bij dit nest hoorde.

In tegenstelling tot voorgaande jaren toen er steeds twee keer broedvogels werden gevangen, gebeurt dat dit jaar slechts één keer op al de vier locaties. Op 28 juni worden er 35 broedvogels en 10 vliegvlugge jonge vogels in de netten aangetroffen. Van deze 10 jonge vogels werden eerder al 7 (in de nesten) van een ring voorzien, 3 waren nog ongeringd.

Deze pullen komen uit een nest op de hooizolder die aan onze aandacht was ontsnapt maar nu dus toch meedoen in het geheel. Eén van de broedvogels draagt een vreemde ring. Op het ringetje staat dat die afkomstig is uit België vanwege het opschrift Brussels met nummer. Verder interessante informatie want er zitten liefst vier pullen van 2014 bij waarvan opnieuw twee broertjes uit 1 nest (geringd op 11 juni 2014 in nest 14). Deze keer ook een vrouwtje dat in een voorafgaand jaar als pullus werd geringd en nu op de geboorteplek als broedvogel terugkeert. De terug gevangen broedvogels zijn op 1 na allen uit de jaren 2013 (6) en 2014 (6). Eentje uit 2012 die ook in 2013 en 2014 werd aangetroffen. Onze vangactie hedenochtend levert ook interessante informatie op met betrekking tot de overleving van nestjongen waarvan mogelijk één of beide ouders omkwamen. In dit nest werden op 6 juni 6 pullen geringd, op 21 juni werd een dood jong uit dit nest aangetroffen en het nest was leeg. Toen bleek ook dat twee pullen zich ophielden in nest 14 met vier, nog wat kleinere jongen erin. Eentje kon worden geïdentificeerd waardoor duidelijk werd dat deze jongen de (noodzakelijke) overstap hadden gemaakt. Vandaag blijkt dat deze overstap vooralsnog succesvol is geweest want deze twee pullen worden nu opnieuw gecontroleerd. Van de 18 terug gevangen broedvogels waren het er van beide geslachten 9, van de 17 nieuw geringde betrof het 10 keer een vrouw en 7 keer een man. Duidelijk dus dat er een paar mannetjes zijn ontsnapt of niet gecontroleerd omdat ze de nacht buiten doorbrachten. Al met al een heel vruchtbare ochtend en nog buitengewoon gezellig ook met de familie De Vries en met volledige catering.. Naast het grote aantal nesten in de stallen heeft er ook een paartje buiten tegen de gevel een nest heeft gemaakt. Het nestje zit weliswaar mooi beschut onder een brede dakgoot maar het paar zit als enige buiten. Op de hooizolder vinden we in juli een aantal slagpennen van (jonge) zwaluwen, de vogels lijken geplukt door een

roofvogel. Een kerkuil is het meest waarschijnlijk al vinden we met uitzondering van een heel oude braakbal verder geen spoor van een uil. Dat blijft dus vooralsnog gissen. In augustus viel ook op dat de nesten op de hooizolder weinig succesvol waren.

Op de hooizolder vinden we in juli een aantal slagpennen van (jonge) zwaluwen, de vogels lijken geplukt door een

Locatie 2. Lange ein 5 Langezwaag (S. vd. Wal).

TOTAALTABEL RING- EN TERUGVANGSTEN 2009-2015 (LOC. 2)

Leeftijd	Totaal 2009	Totaal 2010	Totaal 2011	Totaal 2012	Totaal 2013	Totaal 2014	Terug 2015	Nieuw 2015	Totaal 2015
PULL	61	68	67	57	59	86	3	119(28)	119
1KJ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NA1KJ	15	17	24	20	18	22	9	21	33
Totaal	76	85	91	82	77	108	12	140	152

Totaal 152 (terug)gevangen waarvan 33 broedvogels en 119 pullen uit 28 nesten.

NESTENTABEL-2015

Nest	Voorm	Vinddat	Omst	Contr- 1	Omst	Controle/opmerkingen
1	(1)	6/5	1 ei	13/5	6 ei	25/5 uitgekomen; 6/6: 6 geringd; 17/6: uitgevlogen
2	(5)	7/5	1 ei	13/5	5 ei	25/5 uitgekomen; 6/6: 5 geringd; 17/6: uitgevlogen
3	(7)	12/5	1 ei	29/5	5 ei	30/5: uitgekomen; 13/6: 5 geringd; 21/6 uitgevlogen
4	(8)	15/5	1 ei	30/5	5 ei	4/6: uitgekomen; 13/6: 5 geringd; 25/6: uitgevlogen
5	(2)	15/5	1 ei	30/5	5 ei	4/6: uitgekomen; 13/6: 5 geringd; 25/6: uitgevlogen
6	(5)	15/5	1 ei	30/5	6 ei	4/6: uitgekomen; 13/6: 6 geringd; 26/6 uitgevlogen; 27/6 1 jong dood verstrikt in paardenhaar in nest..
7	(12)	16/5	1 ei	30/5	3 ei	4/6: uitgekomen; 13/6: 3 geringd; 23/6: uitgevlogen
8	(17)	18/5	1 ei	30/5	5 ei	6/6: uitgek.; 13/6: 4 ger.; 27/6: gr. pullen; 28/6: uitgevlogen
9	(4)	24/5	1 ei	30/5	5 ei	6/6: 5 ei; 13/6: uitgek.; 27/6: 5 pul geringd; 3/7 uitgevlogen
10	-	26/5	1 ei	30/5	4 ei	13/6: 6 ei; 27/6: 6 pulli geringd; 8/7 uitgevlogen
11	-	26/5	1 ei	30/5	5 ei	13/6: 5 ei; 16/6: uitgekomen; 27/6: 3 pulli geringd, 1 ei niet uit, 1 p afg week dood gevonden; 4/7: uitgevlogen
12	-	26/5	1 ei	30/5	5 ei	13/6: 5 ei; 15/6: uitgek., 27/6 5 pul ger.; 4/7: uitgevlogen
13	-	28/5	1 ei	30/5	3 ei	13/6: 5 ei; 16/6: uitgekomen; 25/6: 1 pull dood onder nest, 27/6: 4 pulli geringd; 8/7: uitgevlogen
14	-	28/5	1 ei	30/5	3 ei	13/6: 5 ei; 16/6: uitgek.; 27/6: 5 p. geringd; 9/7: uitgevl.
15	-	1/6	1 ei			P (ook kapot ei): ei mee voor onderzoek.
16	-	11/6	1 ei	13/6	2 ei	27/6 2 ei (1 ei kapot gevonden); eieren naderhand weg
17	nepnest	17/6	1 ei	27/6	5 ei	18/7: 5 pulli geringd
18	1	30/6	1 ei	10/7	5 ei	18/7: uitgekomen; 29/7: 5 pulli geringd
19	15	1/7	1 ei	18/7	5 ei	19/7: uitgekomen; 1 pullus dood op 27/7 (mee voor onderzoek); 29/7: 4 pulli geringd
20	4	5/7	1 ei	18/7	5 ei	23/7: uit; 10/8: 4 p ger., 1 pull ontkomen, 13/8: uitgevlogen
21	5	5/7	1 ei	18/7	4 ei	22/7: uitgekomen; 29/7: 4 pulli geringd; 13/8: uitgevlogen
22	6	9/7	1 ei	18/7	5 ei	27/7: uitgekomen; 10/8: 5 pulli geringd; 18/8: uitgevlogen
23	8	9/7	1 ei	18/7	3 ei	Nest verlaten (mog. door concurrentie (vlakbij gelegen nest)
24		12/7	1 ei	29/7	4 ei	Verm. vervolgletsel nest 7; 10/8: 3 pulli ger.; 20/8: uitgevl.
25		15/7	1 ei	29/7	3 ei	Voorste kunstnest; 10/8: 2 pulli geringd, 1 ei niet uitgekomen
26	9	15/7	1 ei	20/7	4 ei	29/7: verlaten; opnieuw begonnen 10/8: nu nest 31
27		19/7	1 ei	29/7	3 ei	Klein nestje; 10/8: kleine pulli; 15/8: 3 pulli geringd
28	10	20/7	1 ei	29/7	5 ei	10/8: kleine pulli; 15/8: 5 pulli geringd
29	14	21/7	1 ei	29/7	4 ei	10/8: kleine pulli; 15/8: 4 pulli geringd
30		23/7	1 ei	29/7	4 ei	10/8: 4 ei; 15/8: 1 klein pullus + 3 ei; 22/8: 1 pullus geringd, 3 ei niet uitgekomen (1 ei mee voor onderzoek)
31	26	7/8	1 ei	10/8	3 ei	15/8: 3 ei; 22/8: 3 kleine pulli; 30/8: 3 pulli geringd
32						1/9: uit; 12-9: 4 pulli geringd

(): tussen haakjes betreft nestnummers uit 2014

Eind mei is er een eerste bezoek aan deze locatie. De boekhouding is zoals we dat van meet af aan gewend zijn, ook nu weer geheel op orde. Dat wil zeggen, Sietse van der Wal weet precies wanneer de eerste zwaluw binnenvloog en van alle nesten wanneer het eerste ei werd gelegd. Dat maakt de nestentabel weer buitengewoon overzichtelijk en bruikbaar voor het exact vaststellen van broedduur en leeftijd van de jongen. Opmerkelijk is dat een paar al mooi vroeg

van start ging en dat een aantal eerst eind mei met de eileg is gestart. Daardoor een grote spreiding in het broeden en uitkomen van de eieren dit jaar. Op 6 juni worden de broedvogels (dit jaar eenmalig) gevangen en gecontroleerd. Het (terug) vangen van de oudervogels moet ons een beeld geven hoeveel (eigen) broedvogels er van voorgaande jaren weer zijn terug gekomen. Afgaande op het groot aantal broedparen dat

dit jaar is gevestigd in de stal van Van der Wal mag aangenomen worden dat een groot aantal eigen broedvogels weer zijn intrek in de stal heeft genomen. Dat blijkt anders te zijn en daarmee weer eens een bevestiging dat gericht onderzoek ertoe doet. Hoe dan ook, met deze bewuste zaterdagochtend werd een goede keuze gemaakt om te vangen want na het hevige onweer van de voorafgaande vrijdagavond, en dat weer na een tropische dag, blijken de zwaluwen de voorkeur aan binnen overnachten te hebben gegeven. Precies wat nodig is om de broedvogels allemaal te vangen. Dat gebeurt in een korte actie met behulp van twee mistnetjes in de stal. De resultaten mogen er zijn. Er worden liefst 33 broedvogels gevangen waarvan 17 mannetjes en 16 vrouwtjes. In de stal zitten 15 nesten met eieren of pullen en dus lijkt er nog een paar extra present te zijn en wellicht nog een 'losse man'. Het meest interessant is om na te gaan hoeveel vogels er uiteindelijk van voorgaande jaren tussen zitten. Van de 22, vorig jaar aanwezige broedvogels, blijken er dit jaar 9 te zijn teruggekomen. Dat is 40 procent en voldoet min of meer aan het gemiddelde cijfer. Geen enkele broedvogels meer van voor 2012, eentje uit 2012, vier broedvogels uit 2013 (al deze 5 broedvogels waren ook vorig jaar present) en 4 uit 2014. Meest opmerkelijk is dat er naast de 9 terug gevangen broedvogels van voorgaande jaren ook drie nestjongen van voorgaand jaar (2014) werden terug gevangen. Nu dus aanwezig als broedvogel. Daarvan echter maar een die daadwerkelijk op deze plek in het nest werd geringd, twee van de teruggevangen nestjongen van vorig jaar werden namelijk in het nest geringd op locatie 1 (op een kilometer afstand gelegen). Tot nog toe werden geen nestjongen van deze locatie op de locaties 2 of 3 terug gevangen dit jaar dus ineens wel 2. Beide mannetjes afkomstig uit verschillende nesten.

Bij de controles van de nesten halverwege juni bleek dat een jong uit nest 6 buitengewoon veel pech heeft gehad. Deze had de vliegklare leeftijd een dag eerder net bereikt maar al na 1 dagen rondvliegen, raakte het jong bij terugkomst in het nest verstrikt in een paardenhaar. Tijdens controle in de avonduren ontdekte Sietse het dode jong hangend aan een paardenhaar onder het nest. Op 12 september wordt er zo waar nog een laat nest geringd met daarin 4 pullen van circa 12 dagen oud..

Tijdens nestcontrole (nest 17, Wender links) kijken Sietse en zoon Floris (die al goed beseft lijkt te hebben van wat er zich allemaal in de geitenstal afspeelt..) toe.

Locatie 3. Lange ein 6 Langezwaag (Fekken)

TOTAALTABEL RING- EN TERUGVANGSTEN 2009-2015 (LOC. 3)

Leeftijd	Totaal 2009	Totaal 2010	Totaal 2011	Totaal 2012	Totaal 2013	Totaal 2014	Terug 2015	Nieuw 2015	Totaal 2015
PULL	77	68	74	43	32	50	3*	36(11)	34
1KJ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NA1KJ	21	17	20	10	10**	13	2	7	12
totaal	98	85	96	53	42	63	5	43	48

Totaal 48 (terug)gevangen waarvan 12 broedvogels en 36 pullen uit 11 nesten.

NESTENTABEL-2015

Nest	Voorm	Vinddat	Omst	Controle/opmerkingen
1	(10)	30/5	5 ei	6/6: 3 ei; 21/6: 3 pulli geringd; 27/6: gr pull; 18/7: leeg
2	(2)	30/5	5 pul ger.	6/6: gr pullen; 21/6 gr pullen; 27/6: leeg; 18/7: nu nest 9
3	-	30/5	Pullen 3-4 dgn	6/6: 3 pulli ger; 21/6: 1 dood jong; 27/6: leeg; 18/7: leeg
4	(12)	30/5	2 ei	6/6: 5 ei; 21/6: kl pulli; 27/6: 4p ger (1 ei); 18/7: nest opnieuw opgemaakt (geen eieren)
5	-	30/5	5 ei	6/6: 5 ei; 21/6: kl pulli; 27/6: 3p geringd; 18/7: leeg
6	(7)	30/5	Pullen 5-6 dgn	6/6: 5 pulli dood in nest; 21/6 pull uit ander nest aanwezig en wegvliend.. 18/7: leeg
7	-	30/5	1 ei	6/6: 5 ei; 21/6: 5 kl pulli; 27/6: 5 p geringd; 18/7: leeg
8	(9)	18/7	2 ei	29/7: 2 kleine pulli; 7/8: 2 pulli geringd

Onderzoek Boerenzwaluw op vijf locaties in Zuidoost Fryslân

Jaarverslag 2015

Vogelringstation Menork

9	2	18/7	2 kl pulli	+ 1 nagenoeg wit eitje; 29/7: 2 pullen geringd; 7/8: leeg
10	4	29/7	4 ei	7/8: kleine pullen, 15/8: 4 pulli geringd
11	6	29/7	4 ei	7/8: 3 ei + 1 pull (pas uitgekomen), 15/8: 1 pullus geringd, 3 ei niet uitgekomen. 22/8 1 pullus in nest en 2 eieren, 30/8: 2 ei (meegenomen voor onderzoek)
12	7	29/7	3 ei	7/8: 5 ei; 15/8: 4 kleine pulli, 1 ei, 22/8: 4 pulli geringd, 1 ei niet uitgekomen (mee voor onderzoek); 30/8: 4 grote pullen

()=tussen haakjes betreft nestnummers uit 2014

Net als op de locaties 1 en 2, is er ook bij Fekken op locatie 3 sprake van een toename van het aantal broedparen. In het relatief kleine geitenhok zijn bij de eerste controle in de maand mei, 7 paar bezig met een nest. Ook hier ruime spreiding in de startdata. Op 6 juni worden er echter 12 aanwezige broedvogels gevangen. Dat is een paar minder dan verwacht, maar bij de nestcontroles blijkt naderhand dat er een nest is waar vijf dode pullen in zitten. Mogelijk dat het vrouwtje is omgekomen waardoor de pullen zijn verhongerd. Daarmee lijkt de verklaring gevonden dat er dus een paar minder in de stal verblijft. Uit een eerste analyse van de gecontroleerde broedvogels blijkt dat er slechts twee van de 13 broedvogels van vorig jaar zijn terug gevangen. Er werden weliswaar vijf vogels met ringen terug gevangen maar de overige drie blijken zo waar nestjongen te zijn van locatie 2. Eentje uit 2013, die in 2014 niet op beide locaties werd gesignaleerd, en twee (vrouwtjes) uit 2014 (uit vroege nesten). En dan te bedenken dat feitelijk ook één van de twee terug gevangen broedvogels ook werd geboren in de geitenstal op locatie 2. Dit is al een oudvader: in 2009 geboren dus in de stal van Sietse van der Wal en daarna jaarlijks (2010-2015) broedvogel in het geitenhok van Fekken. Ook onder de vangsten van broedvogels andermaal een bevestiging dat (vroege) nestjongen in het geboortjaar al op zoek gaan naar een geschikte plek om er een jaar later te broeden. Eén van de pullen van locatie 2 uit 2014 (daar op 25 mei al uit het ei gekomen) die nu als broedvogel werden gecontroleerd, werd namelijk op 7 augustus vorig jaar ook als eerstejaars (vliegklare) jonge vogel tussen de vangsten van broedvogels aangetroffen in het geitenhok van Fekken.

Klaarblijkelijk werd deze plek dus toen al geïnspecteerd en verkozen als locatie om er dit jaar een broedpoging te doen.. In het geitenhok komen dit jaar diverse eitjes niet uit en bovendien sneuvelt er ook een aantal pullen. De omstandigheden tijdens de broedcyclus hebben dit jaar om wat voor reden ook dit jaar.

Locatie 13 Bûtewei 55, Hemrik (T. Algra)

TOTAALTABEL RING- EN TERUGVANGSTEN 2009-2015 (LOC. 13)

Leeftijd	Totaal 2011	Totaal 2012	Totaal 2013	Totaal 2014	Terug 2015	Nieuw 2015	Totaal 2015
PULL	84	97	84	68	2	72(17)	72
1KJ	-	-	-	-	-	-	-
NA1KJ	24	22	26	14	6	11	19
Totaal		119	110	82	8	83	91

Totaal 91 gevangen waarvan 19 broedvogels en 72 nestjongen uit 17 nesten.

NESTENTABEL-2015

Nest	Voorm	Vinddat	Omst	Contr-1	Omst	Controle/opmerkingen
1	-	25/5	5 ei	30/5	5 ei	6/6: 5 ei; 13/6: kleine pulli; 21/6:5 pulli geringd ; per 12/7: nest 15
2	(14)	25/5	pulli	30/5	6 pul ger	6/6: grote pullen; 13/6+21/6+12/7: leeg
3	(13)	25/5	6 ei	30/5	6 ei	6/6: 6 ei; 13/6: kl pulli; 21/6:6 pulli ger. + 1 jong uit nest 7 in dit nest!; 12/7: leeg
4	(2)	25/5	1 ei	30/5	Leeg	P: Mogelijk door mussen; 12/7:leeg
5	(4)	25/5	Opp.nest	30/5	3 ei	6/6:5 ei;13/6: 4 ei; 21/6: 4p ger; 27/6:leeg;12/7:leeg
6	(4)	25/5	5 ei	30/5	5 ei	6/6: kl pull; 13/6: 5 ger; 21/6:gr p:27/6:lg, 12/7:leeg
7	(15)	25/5	6 ei	30/5	Pullen 3 dgn	6/6: 6 p ger; 13/6: gr p; 21/6: leeg, dood jong gev door Algra 19/6 en 1 p in nest 3 (!). Verm zijn ouder(s) dood..; 12/7: leeg

8	(17)	25/5	6 ei	30/5	6 ei	6/6: kl p; 13/6: 6 ger; 21/6: gr p; 27/6: leeg; 12/7: leeg
9	(6)	30/5	1 ei	6/6	5 ei	13/6: 5ei; 21/6: kl p; 27/6: 5 p ger.; 12/7: leeg
10	(8)	30/5	2 ei	6/6	4 ei	21/6: 4ei (?); 27/6: P (eirest); 10/7: leeg
11	((17))	6/6	5 ei	21/6:	pl 2-3 dg	27/6: 5 pulli geringd; 12/7: leeg
12	((11))	6/6	3 ei	13/6	4ei	21/6: a/h uitk. 27/6: P (ratten/zolder??)
13	(7)	13/6	4 ei	21/6	4ei	27/6: a/h uitk; 12/7: 2 p ger. bloedmijt)
14	2	27/6	4 ei	12/7	Kl pul\1ei	25/7: 5 pulli geringd
15	1	12/7	3 ei	25/7	4 ei	9/8: 3 pulli geringd
16	(3)	12/7	4 ei	25/7	4 ei	9/8: 3 pulli geringd, 1 ei niet uitgekomen
17	(22)	12/7	4 ei	25/7	2 pul ger.	2 ei niet uitg; 9/8: leeg
18	(26)	12/7	3 ei	25/7	3 pul ger.	
19		25/7	5 ei	9/8	kl. pulli	15/8: 4 pulli geringd
20	3	25/7	3 ei	9/8	5 ei	15/8: leeg
21	4	25/7	4 ei	9/8	leeg	
22	5	25/7	4 ei	9/8	1 ei+ kl.pulli	15/8: 3 kleine pulli; 22/8: 2 pulli geringd (ei-resten in nest)

() tussen haakjes betreft nestnummers uit 2014; P=predatie (leeggeroofd)

Opnieuw waren er veel huismussen in de stal van Algra te vinden. Duidelijk is weer dat de zwaluwen daarom vooral geclusterd in het donkere lage deel van de stal de nesten bezetten. Mooie opsteker voor de zwaluwen was het feit dat boer Algra tijdens een droge periode rond de pinksterdagen wat water heeft gespoten zodat er wat leemgrond te bemachtigen is voor de nestelende zwaluwen. Bij onze aankomst op 6 juni blijkt er een grote rode kater de koeienstal van Algra te zijn binnengeslopen. Kennelijk aangetrokken door het geluid van de (jonge) zwaluwen. Op 19 juni worden in een snelle actie in de vroege ochtend de oudervogels gevangen. Boer Bij aankomst tellen we er minimaal vijf rondvliegende vogels die de nacht buiten hebben doorgebracht. Bij het vangen weet er ook nog een adulte vogel te ontsnappen waardoor we er zeker potentiële broedvogels missen. Overigens vangen we er na het loslaten van de vogels nog twee die ondertussen in de stal waren gevlogen. Het bleken er inderdaad twee van vorig jaar en heel bijzonder juist deze twee betreffende nog pulli van vorig jaar ook! Twee mannetje afkomstig uit twee verschillende nesten maar wel op dezelfde dag uitgekomen vorig jaar. Tussen de overige (6) terug gevangen oudervogels nog twee uit 2012 en de andere vier uit 2014. Ook vangen we nog twee vliegklare jongen welke een paar weken geleden al een ringetje in het nest kregen aangelegd.

Eerder al constateerden we op locatie 1 dat er nagenoeg vliegklare pullen uit een nest in een ander nest werden aangetroffen. Opmerkelijk daarbij was dat deze pullen ver onder het normale gewicht zaten en er ook al meerdere pullen uit hetzelfde oorspronkelijke nest (broertjes of zusjes dus) dood werden gevonden. Datzelfde overkomt ons zowaar in de stal van Algra. Zelfs in een nest, te weten nest 3, waarin zich al zes pullen bevinden, zit een hongerig groot jong uit nest 7. Ook duidelijk met een slecht gewicht en (nog maar) amper kunnen vliegen. Uit nest 7 werd ook al een pull dood gevonden door boer Algra op 19 juni, ook hier is dus vermoedelijk sprake van het wegblijven de oudervogel(s) waardoor de jonge vogels aan hun lot zijn overgelaten. Klaarblijkelijk probeert een enkel jong dan een onderkomen te vinden bij pleegouders. Dit fenomeen dus dit jaar twee keer (op dezelfde dag) waargenomen. Helaas is het niet goed gegaan met een nest boven dat zo mooi hoog zat in de punt van de stal. Vorige week zondag was dit nest aan het uitkomen, de jongen blijken echter opgevreten te zijn door mogelijk ratten. Deze kunnen het nest zo waar bereiken vanaf de hooizolder waar een gat langs de balken zit en dus mogelijke toegang voor ratten. Hoe dan ook, het nestje is leeggeroofd en in het nest ligt nog slechts een staartpen van een adult vrouwtje. Hopelijk is deze niet ook het slachtoffer geworden..

Gedurende beide broedcycli is er duidelijk het noordelijk (meer lichte) deel van de stal predatie van nesten gaande. De huismussen zijn naar alle waarschijnlijkheid de boosdoeners.

Conclusies en vervolg

Het afgelopen jaar was kwantitatief een goed jaar. Met (positieve) uitzondering van locatie 2 was de relatieve reproductie (het aantal uitgekomen jongen per nest) echter lager.. Opvallend is wel dat de huismus in toenemende mate van zich laat horen. Op de locaties 1 en vooral 13 hebben de grote aantallen huismussen tol geëist op de broedresultaten. Heel opmerkelijk is dat er op locatie 3 erg weinig broedvogels van voorafgaande jaren werden aangetroffen. Van de vijf teruggevangen broedvogels bleken er 3 als pulli te zijn geringd en slechts twee als broedvogel. Er lijkt iets aan de hand met het geitenhok dat jaren geleden nog zoveel nesten herbergde met vaak een groot aantal jongen. Helaas was er dit jaar relatief weinig tijd beschikbaar voor het onderzoek bij de boerenzwaluw. Daardoor kon er ook geen vervolg worden gegeven aan het werk van Niels de Haan in 2014. Hij ontwikkelde een methode om (gevangen) broedvogels individueel herkenbaar te markeren. Deze methode moet er de komende jaren toe bijdragen dat broedvogels kunnen worden gevolgd en zodoende hun individuele broedprestaties inzichtelijk kunnen worden gemaakt.

Dankwoord

Wat vooral boeit en inspiratie geeft, is dat de eigenaren van alle locaties zich het lot van de zwaluwen aantrekken en er feitelijk alles aan gelegen zijn om de vogels de helpende hand te bieden. Ook met het gegeven dat onze gasten poepjes achterlaten en vaak luidruchtig aanwezig zijn. Het besef dat mens en dier met elkaar in harmonie moeten leven, lijkt juist binnen dit project het meest aanwezig te zijn.

En dat maakt het doen van dit onderzoek, samen met al die enthousiaste hobbyboeren, tot een fantastische bezigheid! En daarbij niet in de laatste plaats het hartelijke ontvangst!

Vaste medewerkers van Menork waren Willem en Wender Bil. Verder was er weer vaste (en onmisbare) hulp van Oebele (zeker ook tijdens de vakantieweken in augustus). Ook Sander kwam de groep regelmatig versterken en technische ondersteuning kwam er voortdurend van Wiemer.

